

Xornadas “O rural galego en feminino”: punto de encontro para o debate ecofeminista

Xandro García*

As xornadas *O Rural Galego en Feminino*, organizadas por ADEGA, reuniron na Coruña mulleres do ámbito rural para reflexionar desde unha perspectiva ecofeminista sobre territorio, traballo e coidados. Velaquí unha crónica do encontro.

Visita ás Granxas da Lousada, en Irixoa · ADEGA

O pasado novembro de 2025, ADEGA, coa colaboración do Concello da Coruña, organizou as xornadas “O rural galego en feminino”, que serviron como punto de encontro para mulleres vinculadas ao mundo rural. O encontro desenvolveuse de xeito semipresencial no Centro Cívico da Cidade Vella da Coruña o día 29; e continuou cunha visita ás Granxas da Lousada, en Irixoa, o día seguinte. O peche das xornadas tivo lugar o 17 de decembro cunha sesión virtual práctica de emprendemento feminista da man de 50pés Consultoras.

O obxectivo destas xornadas foi analizar a situación das mulleres galegas no ámbito rural dende unha óptica social, pero ademais, o propio evento serviu tamén como punto de encontro para tecer redes. Xa que logo, non foron unha simple presentación de proxectos de mulleres rurais, senón que xeraron as condicións para contribuír a resolver unha das principais eivas que moitas veces atopan polo camiño: a invisibilización.

Encontro de mulleres

O sábado, 29 de novembro, tivo lugar un encontro no que labregas, activistas e investigadoras compartiron de primeira man as súas experiencias e reflexións. Este acto central das xornadas, celebrado no Centro Cívico da Cidade Vella da Coruña e guiado por Xandro García e Carmen Nieto, da delegación de ADEGA-A Coruña, permitiu non só coñecer os proxectos das poñentes, senón tamén abrir un debate rico e participativo.

A primeira intervención, por videoconferencia, foi a de Llerena Perozo, activista ecofeminista e escritora, autora de varios manuais ecoloxistas. Na súa exposición

abordou a idealización existente arredor da vida no rural. Sinalou que, cando unha persoa procedente da cidade decide instalarse no rural, atópase coa crudeza da natureza, pero tamén con problemas de carácter social, como a falta de servizos. Ademais, explicou que nas comunidades rurais, ao seren máis pequenas, existen maiores dificultades para atopar espazos de encontro entre mulleres, o que limita o intercambio de experiencias e o apoio mutuo. Esta situación responde tanto ao propio modo de vida rural como á persistente invisibilización das mulleres neste contexto.

Marta García, labrega e presidenta da cooperativa Mllo e Landras, puxo o foco na necesidade de impulsar proxectos transformadores para favorecer cambios reais no rural. Aínda que as poboacións rurais poden amosar en determinadas circunstancias certa resistencia aos cambios, os proxectos que demostran ser eficaces e produtivos son habitualmente ben acollidos e replicados. Puxo como exemplo un proxecto de compostaxe comunitaria desenvolvido no Concello de Vilasantar, no que participa a súa cooperativa, e que permitiu producir grandes cantidades de compost a partir de residuos de hostalaría e podas das propias explotacións. Este material é posteriormente empregado por ela e por outras agricultoras e agricultores na produción de horta. Marta reflexionou tamén sobre os roles de xénero, e sinalou que ás mulleres se lles asignan maioritariamente as tarefas de produción, tanto no ámbito familiar como fóra del, de forma que quedan frecuentemente excluídas de actividades de lecer.

Falsos mitos e estereotipos sobre o rural

Tras unha breve pausa para o café, tomou a palabra M^a do Mar Pérez Fra, profesora no Campus de Lugo da Universidade de Santiago de Compostela e membro do Departamento de Economía Aplicada, na área de Economía, Socioloxía e Política Agraria. Na súa intervención foi debullando os principais retos aos que se enfrontan as mulleres nos espazos rurais galegos. Entre eles destacou a necesidade de visibilización, o desequilibrio territorial entre o rural e o urbano e a importancia de aproveitar as oportunidades existentes.

Neste sentido, subliñou que non abonda con xerar oportunidades laborais se estas non permiten desenvolver unha vida digna. Para avanzar nesa dirección, sinalou como paso fundamental o recoñecemento do traballo non remunerado que realizan as mulleres, tanto nos coidados de persoas dependentes como nas tarefas desenvolvidas no ámbito familiar.

De esquerda a dereita, Mónica Malvar, Carmen Nieto, Mar Pérez Fra e Marta García · ADEGA

A investigadora fixo tamén fincapé na imaxe social das mulleres rurais, fortemente marcada por estereotipos que non reflicten a diversidade real e que é necesario transformar para acadar unha igualdade efectiva. Estes estereotipos están estreitamente ligados á mitificación das mulleres rurais e á falsa idea dun rural baleiro ou completamente abandonado.

A última das poñentes foi Mónica Malvar, produtora ecolóxica en Paderne e responsable da explotación Seitura. Desde a súa experiencia persoal, falou das dificultades de compatibilizar a produción agroecolóxica coa venda directa e coa carga da xestión administrativa. Tamén expuxo os obstáculos aos que tivo que facer fronte na posta en marcha dunha explotación agraria no rural, así como os retos específicos da produción ecolóxica.

O debate posterior, así como as propias intervencións, permitiu reflexionar sobre a falta de servizos no rural, a importancia da autosuficiencia das explotacións agrogandeiras e a distancia existente respecto ao obxectivo da soberanía alimentaria en Galiza. Xurdiu tamén unha cuestión de fondo: que entendemos por "rural galego"? Máis alá das definicións académicas, que características definen unha zona rural e que territorios de Galiza poden considerarse como tal?

Visita guiada a unha granxa ecolóxica

O domingo 30 de novembro realizouse unha visita ás Granxas da Lousada, unha explotación familiar e ecolóxica situada en Irixoa, dedicada á produción de hortalizas e á cría de gando de maneira sustentable. Dolores Porto e Serxio Boado, propietarios desta granxa, foron explicándonos durante toda a visita os pormenores desta explotación gandeira e agraria. A súa produción céntrase no porco celta, pero tamén producen ovos e teñen outras gandeirías como a ovina, vacuna e incluso

apícola. Complementan a súa actividade gandeira con cultivos de horta, de xeito que diversifican a súa produción o máis posible de igual modo que se viña facendo tradicionalmente.

Charla *online*: o emprendemento feminista contra o capitaloceno

A charla *online* "O emprendemento feminista contra o capitaloceno" foi impartida por videoconferencia pola cooperativa galega 50pés Consultoras, formada por mulleres, especializada no acompañamento e formación de proxectos empresariais e sociais, tanto individuais como colectivos. Ao longo da sesión compartiron a súa experiencia en facilitación de grupos e tradución económica desde unha perspectiva feminista e de economía social.

A intervención, a cargo de Mariola Mourelo, destacou a importancia do traballo en rede e do apoio entre colaboradoras para soste os proxectos de emprendemento, así como as dificultades asociadas á xestión do tempo e á propia incerteza de emprender. Durante a charla abordáronse as áreas clave para garantir a viabilidade dos proxectos e, ao remate, abriuse un espazo de preguntas que converteu a sesión nun formato próximo ao taller, cunha dinámica participativa.

Charlas accesibles online

Co obxectivo de facilitar a difusión dos contidos, todas as sesións foron gravadas e están dispoñibles na canle de YouTube de ADEGA. As persoas interesadas poden acceder ás ponencias completas a través desta ligazón. ◀

*Xandro García. Responsable das xornadas e coordinador de ADEGA-A Coruña.